

fecta, per l'amplificació britònica TRUK-SO-. I també: 'incisió' no és 'forat'; ni «schneiden» —'tallar'— no és pas el mateix que 'foradar'.

Ara bé —i això és el que encara no ha assenyalat cap romanista, ni ho ha relacionat ningú amb el nostre *trauc/trou*— hi ha un mot cèltic ben conegut que significa 'foradar': el bretó antic *treorgam* glossat «perforo» en les glosses llatines més antigues que es conserven de les llengües britòniques. Això és coetani de la fi de l'Imperi romà. I l'etimologia cèltica-indoeuropea n'està establerta sobre amples bases: sobre mots perfectament documentats en la llengua dels gals adversaris de Cèsar.

En efecte hi ha un prefix *tre-* ben conegut. I en glosses gallo-llatines de l'època imperial consten «orge: occide», «*orgiat*: caesor» ('mata tu', 'tallador'), i la figura èpica d'*Orgetorix*, l'enemic de Cèsar, duia el nom de 'rei' (RĪX), dels ORGETO-, els 'combatents'. L'arrel indoeuropea era PERG- alternant amb PERK-, amb l'emudiment obligatori de la P-, típic de totes les llengües cèltiques: d'aquella variant ve el nom de déu scr. *Parjanyaḥ* 'el déu dels trons i els temporals'; de l'homòleg PERK^US surt el bàltic comú *Perkūnas* 'déu del tro', pruss. ant. *percunīs* 'tro'; de PERK^UERN- surt el cèltic o sorotàptic tarraconense *Querquerni*, nom de tribu, de sentit semblant; el cèlt. trans-renà *Hercynia silva*, l'a.-al. ant. *Fergumna* (Pok., IEW, 819.20, 822.22ss.; cf. Marstrander, *Norsk Tidsskrift f. Sprogvid.* 1, 141; Weisgerber, *Sprache der Feslandkelten*, 24, 64).

Amb el bretó antic *treorgam*, traient-ne el prefix *tre-*, van molts altres mots cèltics i no-cèltics indoeuropeus: és l'arrel de l'irl. ant. *orcaid*, irl. mj. *oirgigid* 'assassina, mata, devasta', hitita *harganu-* 'destruir', armeni *harkanem* 'jo pego, tallo (llenya), aterro (arbres), assassino, combató'. D'altra banda n'hi ha un derivat cèltic molt descabdellat; amb aquesta mateixa sufixació -NO- de l'hitita i l'armeni; del qual tenim molts testimonis en el cèltic antic, documentat a Hispània i a les Illes Britàniques: irl. ant. *orcun* (< ieur. PORGENĀ o PORK-); i, contret, ky. i irl. ant. *orn* 'homicidi', 'destrucció' (ieur. PORG-NO-): sobre els quals es pot veure, de més a més, D. Ellis Evans (*Homen. a Tovar*, 1972, 131-136) i Calvert Watkins (*Studia Celtica* II, 1967, 99-100).

De *orn* són derivats, amb altres prefixos i sufixos cèltics: ky. *dyniorn* «homicide, murder», «confusionem, errorem», id. *com-r-orcan* 'error', ky. *ornair* 'maldicció, calúnnia'; d'altra banda hi ha un nom de tribu hispano-cèltica *Orgeno-mesci* (-*squi*) (de vegades contret com *Orgnom-*, cf. irl. ant. *mesc* 'confós' (Evans, p. 135)). En fi en deuen derivar també bastants NLL francesos: *Orgon* vila del districte d'Arles del Roine (on s'han trobat inscripcions en gal, no ben desxifrades: Lejeune, *Homen. Tovar*, 270, i *Ét. Celt.* XII, 65ss.); *Organ* commune dels H-Pyr.; *Orgedeuil* en el districte d'Angoulême < ORGETO-IĀLON; i no sé si, tenint en compte la formació ORG-NO-, hi hauríem de posar els dos *Orgnac* de la Corrèze i el de l'Ardèche. D'una forma veïna de l'irl. ant. *orcaid* (< ORKADI-

és versemblant que vingui el nostre *Orcau* (poble i Conca, subcomarca pallaresa), molt documentat com *Orcade* des del S. XII.

Pel que fa al prefix de *treorgam*, no ens pot sorprendre gens, si recordem l'exemple que hem donat d'altres prefixacions, *dyniorn*, *comrorcan* (< KOM-AR-ORC-). Es tracta d'un prefix cèltic intensiu, que en part funcionava també com a preposició, en les diferents llengües cèltiques: bretó ant. *tre*, bretó mod. i còrnica *dre*, irl. ant. *tri/tre* 'per, a través de' («durch»); i que, d'altra banda, funcionava com a preverbi: ky. mj. *trwy-* o *try-*; també variant ky. *tra-*, p. ex. ky. *trannoeth* 'rere la nit, l'endemà'. No sé prou dialectologia cèltica per precisar si al *tre-* de *treorgam* podem esperar que correspongués TRE- o TREI- o TRA- en gàllic, encara que de tota manera, la proximitat amb el ll. TRANS-, TRA-, dóna gran versemblança a l'alternativa TRA-.

Pel que fa a la consonant final: *ʔou ja -g-* en la llengua dels gals, o -g-? Tenim g en *treorgam*, en *orge*, en *Orgetorix* etc., però tenim k en l'irl. ant. *orcaid* i en *orcun*; és sabut també que en aquest punt hi havia fluctuació entre els diferents dialectes de la Gàllia i del Continent cèltic: *Arganto-* i *Arcanto-* (*Argantonios*, *Argantomagos*, però *arcanto-dan-* glossat 'mestre de monedes', bretó *arc'hant* 'plata, argent') etc. No té, doncs, res d'atreuït suposar que al bretó ant. *treorgam* respongués *TRAORCA- en gal.

En fi, com que *treorgam* era una combinació eminentment exposada a dissimilació, és ben possible que vagi passar espontàniament a *TRAOCARE. Però, en definitiva, si tenim en compte que al costat de brit. *treorgam*, que ens consta com significat «perforare», ens consta l'existència de TRUK-SO- 'tallar, fer una incisió' i potser *TRUKO-, sempre es podria admetre que de la fusió dels dos mots vagi resultar *TRAOCARE. En realitat aquesta contaminació no és necessària: car la dissimilació bastava per reduir *TRAORCARE a *TRAOCARE; i *TRUKSO- tenia un significat diferent. I en tot cas queda demostrat que aquest *TRAOCARE és l'ètimon cèltic, inobjectable, de *trauer* i del cat. i oc. *traucar*. I del seu derivat substantiu *TRĀOCOM, sortia *trauc/trou* del romànic.

Per acabar, observem que, al costat del tractament normal i majoritari de *ʔo*, que en català és *au* (i en francès el que he exemplificat), és lògic i natural que apareguessin localment altres resultats locals, en els nostres parlars pirinencs i ibèrics, resultats amb el caràcter de *aü*, *au*, *ò*, etc., dels quals he donat tants testimonis supra (arag., val., gc., etc.). Tot això restaria inexplicat i incomprensible, en canvi, si la base cèltica hagués estat simplement *AÜ*.³

DERIVS *Trauar*;⁴ *trauejar*; *trauer*; *trauera* [1764, CRos, supra]. *Trauca*; *traucadet* [S. XIV, AlcM]; *traucador* [1411]: ross.: «un reblador de broques; 9, entre cisets e *traucadós*; un reblador e una hullera e un *traucador*», inv. de la casa d'un broquer o confeccionador d'escuts i broquers (*InvLC*, § 266). +*Traucament* 'acció de foradar' (*VidesR*, gloss.).

Cpr.: *Traucaperols*. *Trafoner* (B. Cinca) 'forat fet per les pluges' < *trauc foner* (derivat de *fons*).